

THỰC TRẠNG TỘI PHẠM SỬ DỤNG CÔNG NGHỆ CAO XÂM PHẠM TRẬT TỰ XÃ HỘI TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH HẢI DƯƠNG VÀ GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ CÔNG TÁC PHÒNG NGỪA

Nguyễn Anh Tú, B7D54, T01*; Đoàn Quốc Trung, B7D54, T01*; Lê Minh Phương, Khoa Luật, T01
*Học viện an ninh nhân dân

Tóm tắt: Trong thời gian gần đây, tình hình tội phạm sử dụng công nghệ cao có xu hướng gia tăng và diễn biến ngày càng phức tạp, đặc biệt là các hành vi xâm phạm trật tự xã hội. Loại tội phạm này không chỉ gây hoang mang, bức xúc trong dư luận mà còn tạo ra nhiều thách thức đối với công tác đảm bảo an ninh, trật tự trên địa bàn tỉnh Hải Dương. Bài viết phân tích tình hình tội phạm sử dụng công nghệ cao xâm phạm trật tự xã hội trên địa bàn tỉnh Hải Dương, đánh giá thực trạng phòng ngừa loại tội phạm này theo chức năng của lực lượng Công an tỉnh Hải Dương, từ đó kiến nghị những giải pháp nâng cao hiệu quả công tác này trong thời gian tới.

Từ khóa: Hải Dương; phòng ngừa; tội phạm sử dụng công nghệ cao; xâm phạm trật tự xã hội.

THE CURRENT SITUATION OF HIGH-TECH CRIME VIOLATING SOCIAL ORDER IN HAI DUONG PROVINCE AND SOLUTIONS TO IMPROVE PREVENTION EFFECTIVENESS

Nguyen Anh Tu, B7D54, T01*; Doan Quoc Trung, B7D54, T01*; Le Minh Phuong, Faculty of Law, T01
*People's Security Academy

Abstract: In recent times, crimes involving high-tech methods have shown an increasing trend and are becoming increasingly complex, particularly those infringing upon social order. This type of crime not only causes public anxiety and concern but also poses significant challenges to maintaining security and order in Hai Duong province. This article analyzes the situation of high-tech crimes that disrupt social order in Hai Duong, assesses the current state of prevention efforts conducted by the Hai Duong Provincial Police, and proposes solutions to improve the effectiveness of these efforts in the future.

Keywords: Hai Duong; prevention; high-tech crime; infringement of social order.

Nhận bài: 19/05/2025

Phản biện: 17/06/2025

Duyệt đăng: 22/06/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Là một tỉnh thuộc vùng kinh tế trọng điểm khu vực Bắc Bộ, thời gian qua, cùng với việc thực hiện chủ trương chuyển đổi số của Đảng, Nhà nước, Hải Dương đã có sự phát triển mạnh mẽ về cơ sở hạ tầng thông tin. Tính đến tháng 12/2024, tổng số thuê bao Internet có khoảng 80 triệu thuê bao Internet băng thông rộng di động, ước đạt 70 thuê bao băng thông di động/100 dân. Tỷ lệ gia đình có thuê bao băng rộng cáp quang ước đạt 72%. Hạ tầng mạng viễn thông 4G, 5G được phát triển mở rộng phủ khắp 100% dân số. Mạng truyền số liệu chuyên dùng của các cơ quan Đảng, Nhà nước được duy trì, kết nối đến cấp xã [3]. Sự phát triển của cơ sở hạ tầng công nghệ đã góp phần đẩy nhanh tiến trình xây dựng chính phủ điện tử, phát triển kinh tế số, xã hội số, nâng cao đời sống vật chất và tinh thần cho người dân trên địa bàn tỉnh Hải Dương.

Tuy nhiên, cùng với sự phát triển của hạ tầng công nghệ và dịch vụ, tình hình an ninh mạng, tội phạm sử dụng công nghệ cao trên địa bàn tỉnh Hải Dương cũng có những diễn biến phức tạp, đặc biệt là các loại tội phạm sử dụng công nghệ cao xâm phạm trật tự xã hội.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Tình hình hoạt động sử dụng công nghệ cao xâm phạm trật tự xã hội trên địa bàn tỉnh Hải Dương

Trong thời gian gần đây, tình hình hoạt động của tội phạm sử dụng công nghệ cao xâm phạm trật tự xã hội trên địa bàn tỉnh Hải Dương diễn ra ngày càng phức tạp. Đây là loại tội phạm đặc biệt nguy hiểm, đe dọa đến an ninh quốc gia, trật tự an toàn xã hội, quyền và lợi ích hợp pháp của tổ chức và công dân. Xét theo phương thức, thủ đoạn phạm tội, chúng được chia thành các tội phạm: Tội phạm sử dụng công nghệ cao để lừa đảo, chiếm đoạt tài sản; tội phạm sử dụng công nghệ cao tổ chức đánh bạc, đánh bạc; tội phạm sử dụng công nghệ cao môi giới mại dâm, cho vay nặng lãi trên không gian mạng; tội phạm sử dụng công nghệ cao xâm nhập trái phép mạng máy tính, mạng viễn thông.

Theo báo cáo của Công an tỉnh Hải Dương, từ tháng 05/2021 đến tháng 12/2024, lực lượng Công an tỉnh Hải Dương đã phát hiện, khởi tố 93 vụ án với tổng số bị can là 154 [3]. Trong đó có 53 vụ tội phạm sử dụng công nghệ cao lừa đảo, chiếm đoạt tài sản, chiếm 57% tổng số vụ án tội phạm sử

dụng công nghệ cao xâm phạm trật tự xã hội trên địa bàn tỉnh Hải Dương. Các đối tượng thực hiện hành vi phạm tội với nhiều phương thức, thủ đoạn đa dạng, tinh vi, khó phát hiện điển hình như:

(1) Giả danh cán bộ Công an, Viện Kiểm sát, Tòa án gọi điện cho người dân để thực hiện hành vi lừa đảo, gây sức ép, yêu cầu khác nhau như phục vụ điều tra, làm người dân hoang mang, từ đó phải chuyển một số tiền lớn vào một tài khoản do các đối tượng cung cấp;

(2) Tuyển cộng tác viên các sàn thương mại điện tử (Shopee, Tiki, Sendo, Lazada...) làm các nhiệm vụ chuyển tiền thanh toán các đơn hàng tăng tương tác, doanh số... theo các đơn hàng bất kỳ mà chúng gửi sau đó chiếm đoạt; thông qua hình thức kinh doanh đa cấp hoặc qua các sàn giao dịch ảo (sàn vàng, ngoại tệ, bất động sản);

(3) Lợi dụng công nghệ Deepfake thực hiện cuộc gọi video mạo danh là giáo viên hoặc nhân viên, bác sĩ bệnh viện liên hệ trực tiếp với phụ huynh báo tin về việc học sinh, người nhà bị tai nạn, đang được nhập viện cấp cứu tại bệnh viện, yêu cầu phải chuyển tiền nhanh để đóng viện phí; gọi điện cho phụ huynh thông báo con cầm thẻ học sinh để mua hàng, đồ ăn, quần áo, vật dụng, bị tai nạn... sau đó đối tượng sẽ yêu cầu phụ huynh gửi tiền vào số tiền khoản mà đối tượng cung cấp;

(4) Đặt máy chủ ở nước ngoài, thiết lập mạng ảo (VPN) được mã hóa phức tạp, lập ra nhiều website chuyên tổ chức cá độ, đánh bạc cho người Việt Nam với người nước ngoài với tên miền, địa chỉ IP khác nhau... để quảng bá, lôi kéo người chơi tham gia, khi bị lực lượng chức năng phát hiện, xử lý thì các đối tượng lập trang mới để tiếp tục hoạt động. Các đối tượng trong nước có thể câu kết với các đối tượng nước ngoài xây dựng mạng lưới hoạt động đánh bạc quy mô lớn, được tổ chức thành nhiều tầng, lớp chặt chẽ, sở hữu số lượng “con bạc” lên đến hàng nghìn, chục nghìn người với số tiền đánh bạc ước tính có thể lên tới hàng triệu USD mỗi ngày. Sử dụng thủ thuật giấu ứng dụng cá độ, đánh bạc trong một ứng dụng khác, qua mặt lực lượng chức năng. “Con bạc” muốn vào được giao diện để chơi bạc thì phải làm giả địa chỉ IP mới có thể vào được;

(5) Lan truyền các phần mềm có khả năng làm hại cho hệ thống mạng máy tính, mạng viễn thông, Internet cũng như các thiết bị số. Các đối tượng thường tạo ra các trang web chứa các phần mềm độc hại hoặc các tệp chứa mã độc. Khi người sử dụng truy cập vào những trang web này, một số tệp dữ liệu sẽ được tải về và cài đặt trên thiết

bị của họ. Để thu hút sự chú ý và tăng cường khả năng truy cập, các đối tượng thường đưa lên các nội dung hấp dẫn hoặc gửi kèm thư điện tử, công cụ hỗ trợ, giao tiếp tức thì có chứa các liên kết dẫn đến những trang web độc hại.

2.2. Kết quả đạt được và những khó khăn, vướng mắc gặp phải

Trong năm 2024, công tác phòng ngừa tội phạm sử dụng công nghệ cao xâm phạm trật tự xã hội đã đạt được một số kết quả đáng ghi nhận. Cụ thể: PA05 Công an tỉnh Hải Dương đã phát hiện, xử lý **101 vụ/175** đối tượng lừa đảo chiếm đoạt tài sản trên không gian mạng; khởi tố **93 vụ án/154** bị can; xử phạt vi phạm hành chính **8 vụ/21** đối tượng với tổng số tiền là **135** triệu đồng [3].

Công an tỉnh Hải Dương đã quán triệt và triển khai nghiêm túc các chỉ đạo của lãnh đạo Bộ Công an, tổ chức thực hiện đồng bộ, quyết liệt nhiều biện pháp phòng ngừa, ngăn chặn và xử lý tội phạm, với những cách làm sáng tạo, thiết thực và hiệu quả, qua đó công tác phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao xâm phạm trật tự xã hội có những chuyển biến tích cực. Công tác chỉ đạo, điều hành, chế độ thông tin, báo cáo tình hình và kết quả phòng ngừa tội phạm được duy trì thông suốt, nhịp nhàng. Nhiều lĩnh vực đã đạt được kết quả đáng ghi nhận, tiêu biểu như: Công tác tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật trên địa bàn được đẩy mạnh với hình thức đa dạng, nội dung phong phú, kịp thời phản ánh các phương thức, thủ đoạn mới của tội phạm sử dụng công nghệ cao xâm phạm trật tự xã hội; công tác rà soát, đánh giá, xây dựng và hoàn thiện hệ thống quy định pháp luật liên quan được triển khai quyết liệt; việc nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước trong công tác phòng ngừa hành vi sử dụng công nghệ cao xâm phạm trật tự xã hội được đẩy mạnh kịp thời. Thêm vào đó, công tác phát hiện, tiếp nhận, xử lý, điều tra, truy tố và xét xử các vụ án liên quan đến việc sử dụng công nghệ cao xâm phạm trật tự xã hội được thực hiện đồng bộ, với tỷ lệ phát hiện, điều tra và truy tố cao hơn so với cùng kỳ năm trước, góp phần quan trọng vào việc bảo đảm an ninh, trật tự, ổn định hoạt động sản xuất kinh doanh và đời sống nhân dân.

Bên cạnh những thành tích đã đạt được, công tác phòng ngừa tội phạm sử dụng công nghệ cao xâm phạm trật tự xã hội vẫn còn gặp nhiều khó khăn, thách thức như:

Một là, tội phạm sử dụng công nghệ cao xâm phạm trật tự xã hội, nhất là tội phạm lừa đảo chiếm đoạt tài sản trên không gian mạng ngày càng tinh

vi, đa dạng với nhiều phương thức, thủ đoạn mới; bị hại trong các vụ việc còn thiếu cảnh giác, do hám lời, chủ quan thiếu hiểu biết về công nghệ và kiến thức về pháp luật, đầu tư, kinh doanh,... nên vẫn làm theo hướng dẫn của đối tượng, không trình báo kịp thời tới các cơ quan chức năng, tạo điều kiện cho đối tượng có thời gian tẩu tán tài sản, tiêu hủy tài liệu, vật chứng, gây khó khăn cho công tác đấu tranh, thu hồi tài sản bị chiếm đoạt.

Hai là, đối tượng là chủ thể thực hiện tội phạm sử dụng công nghệ cao xâm phạm trật tự xã hội đều có trình độ, am hiểu rộng về công nghệ thông tin và chuẩn bị kỹ lưỡng kế hoạch để thực hiện hành vi phạm tội thường xuyên thay đổi thông tin cá nhân, số điện thoại, sử dụng tài khoản “ảo”, thay đổi địa bàn hoạt động; các đối tượng, đường dây, ổ nhóm lừa đảo chiếm đoạt tài sản trên không gian mạng hoạt động ngoài lãnh thổ Việt Nam (Campuchia, Trung Quốc,...) nên công tác xác minh, điều tra, thu thập tài liệu gặp nhiều khó khăn. Tạo tâm lý tin tưởng cho đối tượng có thể che giấu hành vi phạm tội, có thể tiêu hủy kịp thời những tài liệu, chứng cứ liên quan đến tội phạm.

Ba là, hệ thống văn bản quy phạm pháp luật có liên quan nhất là quy định làm công tác quản lý nhà nước trong một số lĩnh vực như tài chính, ngân hàng, viễn thông,... còn sơ hở, thiếu sót, để đối tượng phạm tội lợi dụng hoạt động. Chưa có biện pháp hiệu quả để siết chặt việc quản lý mở tài khoản ngân hàng, sim không chính chủ, tài khoản chính chủ trên mạng xã hội, dẫn đến tính ẩn danh của tội phạm sử dụng công nghệ cao xâm phạm trật tự xã hội còn cao. Trong hầu hết các vụ án các đối tượng đều sử dụng đồng thời nhiều tài khoản ngân hàng, tài khoản mạng xã hội không chính chủ để hoạt động phạm tội, gây khó khăn cho công tác điều tra, xử lý của lực lượng Công an.

Bốn là, trình độ đội ngũ cán bộ chuyên trách phòng ngừa tội phạm sử dụng công nghệ cao xâm phạm trật tự xã hội trên địa bàn tỉnh Hải Dương còn hạn chế. Một số cán bộ, chiến sĩ chưa được đào tạo bài bản về công nghệ thông tin, chưa được tập huấn, học tập chuyên sâu về triển khai các biện pháp, công tác chuyên biệt.

Năm là, điều kiện về cơ sở vật chất, đặc biệt là phần mềm, máy móc phục vụ cho công tác phòng ngừa tội phạm sử dụng công nghệ cao còn chưa đáp ứng được yêu cầu đặt ra; công cụ, phương tiện phục vụ hoạt động phát hiện, tố giác, xử lý tội phạm, nhất là các biện pháp khoa học kỹ thuật còn hạn chế, chủ yếu là sử dụng các phần mềm miễn phí, các công cụ có sẵn trên mạng Internet.

2.3. Giải pháp nâng cao hiệu quả trong phòng ngừa tội phạm sử dụng công nghệ cao xâm phạm trật tự xã hội trên địa bàn tỉnh Hải Dương

Trước sự gia tăng nhanh chóng và tính chất ngày càng tinh vi, phức tạp của tội phạm sử dụng công nghệ cao, công tác phòng ngừa loại tội phạm này đang đặt ra nhiều thách thức đối với lực lượng chức năng và toàn xã hội. Để ứng phó hiệu quả, bên cạnh việc xử lý nghiêm các hành vi vi phạm, việc chủ động triển khai các giải pháp phòng ngừa có ý nghĩa đặc biệt quan trọng. Để nâng cao hiệu quả công tác phòng ngừa tội phạm sử dụng công nghệ cao xâm phạm trật tự xã hội, cần triển khai đồng bộ nhiều giải pháp theo chức năng của Công an tỉnh Hải Dương trong thời gian tới. Cụ thể như sau:

Thứ nhất, chú trọng nâng cao trình độ, năng lực thực hiện nhiệm vụ cho đội ngũ cán bộ, chiến sĩ Công an tỉnh Hải Dương. Trước sự thay đổi không ngừng của công nghệ và các phương thức hoạt động phạm tội ngày càng tinh vi, các cán bộ, chiến sĩ Công an tỉnh Hải Dương cần được thường xuyên bồi dưỡng kiến thức chuyên môn, kỹ năng sử dụng công nghệ thông tin, cập nhật các xu hướng tội phạm mới trên không gian mạng. Việc tổ chức các lớp tập huấn chuyên sâu, mời chuyên gia hỗ trợ, và xây dựng đội ngũ cán bộ chuyên trách có năng lực cao sẽ giúp nâng cao khả năng phát hiện, phân tích, xử lý thông tin và phối hợp hiệu quả trong công tác phòng ngừa, đấu tranh với loại tội phạm này.

Thứ hai, chủ động tham mưu cho Tỉnh ủy, Ủy ban nhân dân tỉnh, Ban Giám đốc Công an tỉnh Hải Dương các giải pháp phòng ngừa tội phạm sử dụng công nghệ cao xâm phạm trật tự xã hội. Việc nắm bắt tình hình thực tế, phân tích các phương thức, thủ đoạn hoạt động mới của tội phạm công nghệ cao sẽ giúp đề xuất kịp thời những chủ trương, kế hoạch phù hợp với đặc điểm tình hình tại địa bàn. Qua đó, tạo cơ sở để lãnh đạo các cấp ban hành các chỉ đạo sát thực tế, đồng bộ và có chiều sâu, góp phần tăng cường hiệu quả công tác quản lý nhà nước về an ninh, trật tự và nâng cao năng lực phòng ngừa loại tội phạm này một cách toàn diện, bền vững.

Thứ ba, thường xuyên tuyên truyền, vận động quần chúng tham gia phòng ngừa tội phạm sử dụng công nghệ cao xâm phạm trật tự xã hội với những nội dung, hình thức đa dạng, phong phú. Việc truyền tải thông tin cần được thực hiện thường xuyên, liên tục, với nhiều hình thức linh hoạt như xây dựng các clip ngắn, infographics, tổ chức các buổi tuyên truyền lưu động, tọa đàm tại khu dân cư, trường học, cơ quan, doanh nghiệp.

Nội dung tuyên truyền phải gắn với thực tiễn, cập nhật các thủ đoạn mới nhất của tội phạm để người dân dễ dàng tiếp cận và nâng cao cảnh giác. Khi người dân được trang bị đầy đủ kiến thức và kỹ năng phòng tránh, họ sẽ trở thành “lá chắn” hiệu quả, đồng thời là cánh tay nối dài hỗ trợ lực lượng chức năng trong việc phát hiện, ngăn chặn và đẩy lùi tội phạm công nghệ cao trên địa bàn.

Thứ tư, nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước về an ninh mạng nhằm phòng ngừa tội phạm sử dụng công nghệ cao xâm phạm trật tự xã hội. Thông qua việc hoàn thiện cơ chế, chính sách và hành lang pháp lý liên quan đến an ninh mạng sẽ tạo nền tảng vững chắc cho các cơ quan chức năng triển khai các biện pháp kiểm soát, giám sát không gian mạng một cách đồng bộ và hiệu quả. Đồng thời, cần tăng cường ứng dụng công nghệ hiện đại trong quản lý, đẩy mạnh công tác thanh tra, kiểm tra các hoạt động trên môi trường số, đặc biệt là các lĩnh vực dễ bị tội phạm lợi dụng như thương mại điện tử, mạng xã hội, dịch vụ tài chính trực tuyến. Khi công tác quản lý nhà nước về an ninh mạng được thực hiện chặt chẽ và có chiều sâu, sẽ góp phần hạn chế tối đa các lỗ hổng an ninh, ngăn chặn kịp thời các hành vi vi phạm, bảo đảm an toàn cho trật tự xã hội trong thời đại số.

Thứ năm, tăng cường hợp tác quốc tế trong lĩnh vực phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao xâm phạm trật tự xã hội, tập trung trao đổi thông tin tội phạm, tranh thủ tài trợ các thiết bị kỹ thuật công nghệ cao và đào tạo cán bộ,... Các yêu

cầu phối hợp quốc tế phải được thực hiện nhanh chóng, thậm chí thành lập các nhóm tác chiến có sự tham gia của cơ quan thực thi pháp luật nhiều quốc gia. Đồng thời, cần có sự hỗ trợ, trao đổi về cả kỹ thuật, chiến thuật, kinh nghiệm cũng như các nguồn lực khác để không ngừng nâng cao hoạt động của lực lượng chuyên trách từng quốc gia.

III. KẾT LUẬN

Tình hình tội phạm công nghệ cao xâm phạm an ninh, trật tự xã hội đang diễn biến ngày càng phức tạp, với các thủ đoạn ngày càng tinh vi, khó lường, gây hậu quả nghiêm trọng cho cá nhân, tổ chức và toàn xã hội. Sự phát triển nhanh chóng của công nghệ số, cùng với tâm lý chủ quan và hạn chế về nhận thức của một bộ phận người sử dụng Internet, đã vô tình tạo môi trường thuận lợi cho loại tội phạm này gia tăng hoạt động. Mặc dù các cơ quan chức năng đã triển khai nhiều giải pháp nhằm phát hiện, ngăn chặn và xử lý, nhưng công tác phòng ngừa vẫn còn gặp nhiều khó khăn do khuôn khổ pháp lý chưa theo kịp thực tiễn, hạ tầng công nghệ chưa đồng bộ và thiếu sự phối hợp hiệu quả ở tầm quốc tế. Trước thực trạng đó, cần triển khai đồng bộ các giải pháp như hoàn thiện pháp luật, tăng cường ứng dụng công nghệ trong quản lý, nâng cao nhận thức cộng đồng và thúc đẩy hợp tác quốc tế. Việc xây dựng môi trường mạng an toàn, lành mạnh là nhiệm vụ cấp bách nhằm bảo đảm quyền lợi của người dân và giữ vững trật tự, an toàn xã hội trong thời kỳ chuyển đổi số mạnh mẽ hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Chính phủ (2014), Nghị định số 25/2014/NĐ-CP ngày 07/4/2014 quy định về phòng chống tội phạm và vi phạm pháp luật có sử dụng công nghệ cao.
- [2] Cục An ninh mạng và phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao, Bộ Công an (2023), Kế hoạch số 578/KH-BCA-A05 ngày 17/11/2023 của Bộ Công an về triển khai “Chiến dịch tuyên truyền, đấu tranh phòng, chống hoạt động tội phạm trên không gian mạng”.
- [3] Phòng An ninh mạng và phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao Công an tỉnh Hải Dương, Báo cáo tình hình, kết quả công tác đảm bảo An ninh mạng và PCTP sử dụng công nghệ cao trên địa bàn thành phố Hải Dương (các năm 2021 đến 2024).
- [4] Nguyễn Huy Lục (2022), Phòng ngừa tội phạm trong lĩnh vực công nghệ thông tin, mạng viễn thông ở Việt Nam trong tình hình hiện nay, Luận án tiến sĩ, Học viện An ninh nhân dân, năm 2022.
- [6] Trần Thị Lâm Thi (2018), Tập bài giảng Lý luận phòng ngừa tội phạm và hệ thống phòng ngừa tội phạm, Học viện An ninh nhân dân, Hà Nội.